

DE PLATE v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE.

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. N 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

JAARGANG 21

Nr. 3

MAAND maart 1992

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

A. VAN ISEGHEM
IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER

J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

SECRETARIS

J.B. DREESEN
Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

REKENING

750-9109554-54 of
000-0788241-19

IN DIT NUMMER

- blz. 69 : R. TIMMERMANS : Gedateerde huizen in Oostende.
- blz. 70 : D. FARASYN : De oude paalresten onder het nieuw toerismebureau.
- blz. 73 : F. COOPMAN : De vergeten zeestrijders van 1914-1918 (3).
- blz. 76 : F. Gevaert : Verkeerscentrum Oostende-Kaai.
- blz. 85 : I. VAN HYFTE : De brandramen van de Sint Petrus en Pauluskerk.
- blz. 87 : J.B. DREESEN : Verweer tegen tandpijn. De H. Apollonia te Oostende en omgeving.
- blz. 88 : N. HOSTYN : Monumenten, beelden & gedenkplaten te Oostende - LXIX - LXX - LXXI.
- blz. 90 : J.B. DREESEN : Het wapen van Oostende.
- blz. 91 : A. SMISSAERT (+) : Oostende tijdens de eerste wereldoorlog (23).

TEKST OVERNAME STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort

MAART - ACTIVITEITEN

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten die in de loop van de maand plaatsvinden.

A. Wandelvoordracht 14 maart 1992 om 14u30 voor de Peperbusse.

Deze wandelvoordracht naar de Peperbusse en het Praalgraf van Koningin Louise-Marie werd in ons vorig nummer uitvoerig aangekondigd. We beperken ons nu tot het herhalen van de datum.

B. Avondvoordracht met dokumentatiemateriaal.

Deze avondvoordracht gaat door op

donderdag 26 maart 1992 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6.

Het onderwerp : VORMING EN BEWONINGSGESCHIEDENIS VAN HET DUINGEBIED IN MARITIEM VLAANDEREN

De spreker : de heer Johan TERMOTE, historicus.

Over het onderwerp van vanavond laten we even de spreker aan het woord :

Het duingebied speelde een essentiële rol in de vorming van de kustvlakte, die zo'n 10.000 jaar geleden inzette. Bovendien werd het gebied vanaf de periode van het Neolithicum nagenoeg continue bewoond wat leidt tot een dynamische relatie mens-landschap. Zo zien we dat tijdens periodes van sterke zeeïnvloed de bewoning zich op het duingebied terugtrekt waarna het gebied de springplank vormt van waaruit het achterliggende slik-schorregebied verkend en tenslotte terug ingenomen wordt. Bovendien vormt het gebied door zijn gunstige en veilige ligging aan de rand van de zee de gedroomde plaats voor de inplanting van handels- en vissershavens.

Negatieve factoren vormen het grillige landschap en de beperkte exploitatiemogelijkheden van de zandbodem zeker tegenover de achterliggende vruchtbare schorre en poldergebied. Het is dan ook opmerkelijk dat de aandacht voor dit gebied, en dit zowel op geologische als op historisch/archeologisch vlak pas tijdens de laatste decennia op gang kwam. De ingewikkelde geologische ontstaansgeschiedenis en de talrijke technische en interpretatieve problemen bij deze onderzoeken hebben bij dit alles een niet te onderschatten rol gespeeld.

De geschiedenis van het duingebied is pas tot in de periode van het Neolithicum - ca. 4500 jaar geleden - te achterhalen. De gesloten duingordel vertoonde toen een meer gebogen lijn en maakte het mogelijk dat in de achterliggende kustvlakte een uitgestrekt veenlandschap tot ontwikkeling kwam. De zeeinbraak omstreeks 1500/1000 vr. Kr. ruimde de duingordel met uitzondering van de duinstrook van Adinkerke-Ghyvelde grotendeels op.

Hierna vormde zich een tweede, meer zeewaarts gelegen duingordel, die opvallend breder was en op regelmatige afstanden doorbroken was met geulen. Tijdens de periode van de IJzertijd en de Romeinse occupatie werd dit duingebied vrijdels bewoond en ontgonnen als veeweide en zoutwinningsgebied.

Deze duingordel werd op zijn beurt door de zgn. Duinkerke II-

transgressie vanaf 270 na Kr. gedeeltelijk opgeruimd of aan de zeezijde afgekald. In grote lijnen kunnen we stellen dat gedurende de periode van de Middeleeuwen de kustlijn alsmaar verder terugschreed waardoor nieuw zand vrij kwam dat door de overheersende winden landinwaarts geblazen werd. Het duingebied breidde hierdoor alsmaar verder over de schorre of polder uit. De mens paste zich opvallend goed aan dit nieuwe duinland-schap aan. De periode van de 11de tot de 14de eeuw kunnen we gerust als het hoogtepunt in de occupatie van deze streek beschouwen. De economische impulsen werden door het Vlaamse gravenhuis geleverd. Aan de zuidrand verrezen dorpen van veetelers, aan de zeezijde vissernederzettingen. Bovendien werden op het duin enkele nieuwe havensteden gesticht, waarvan Nieuwpoort in 1163 de belangrijkste was.

De grote paraboolduinen in hun noordoost-zuidwestmigratie maakten aan deze bloeiperiode een einde en overdekten geleidelijk de nog resterende nederzettingen. De overstuiving van de Duinenabdij van Koksijde vormt hiervan het meest spectaculaire voorbeeld.

Het grotendeels verlaten duingebied degradeerde in de postmiddeleeuwse periode tot jachtgebied en kwam nog slechts sporadisch voor beweiding in aanmerking.

In de loop van de 19de eeuw kreeg de regio een nieuwe bestemming door het opkomend toerisme. Het unieke natuurlandschap wordt hierdoor steeds verder teruggedrongen waardoor de noodzaak van een nieuw evenwicht zich opdringt.

De heer TERMOTE kennen wij van zijn uitstekende voordracht van vorig jaar waarin hij ons sprak over "De Vlaamse havens in de Middeleeuwen". Hij is een zeer goed en boeiend spreker en we zijn dan ook overtuigd dat we, eens te meer, een hoogst interessante uiteenzetting ten gehore zullen krijgen over een onderwerp dat voor de meeste van ons betrekkelijk onbekend is.

Warm aanbevolen. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet-leden. Men zegge het voort.

J.B. DREESEN

GEDATEERDE HUIZEN IN OOSTENDE

Ter aanvulling van het artikel "Gedateerde huizen in Oostende" van de heer Germain BILLIET en verschenen in De Plate, februari 92, blz. 92/44, wil ik nog een onopvallend rijhuis signaleren dat niet op de lijst voorkomt. nl. :

Sint-Sebastiaanstraat 35 jaartal 1884

Hiermede is dit het tweede oudste gedateerde huis uit het stadscentrum en van de gehele lijst.

Het jaartal is ingewerkt in de voorkant van het balkon op de eerste verdieping.

Roger TIMMERMANS

DE OUDE PAALRESTEN ONDER HET NIEUW TOERISMEBUREAU

door Daniël FARASYN

In een bijdrage verschenen in "De Plate" in december 1991 onder de titel "Het Nieuw Toerismebureau staat op historische grond" heeft J. DREESEN gepoogd de paalresten die men bij het delven van een liftkoker had aangetroffen naar hun oorsprong te identificeren. Samen met andere medewerkers kwam hij tot de bevinding dat deze paalresten ofwel tot een landingshoofd hoorden, aansluitend bij het Westsluiscomplex, ofwel de basis vormden van een versterking. Zijn voorkeur ging naar de eerste verklaring.

Hierbij werd, zo menen wij, uitgegaan van de verkeerde stelling dat de Langestraat weinig of niet van plaats of richting in de loop der tijden was veranderd. Men mag niet uit het oog verliezen dat de Langestraat in haar west-deel wel in haar richting gewijzigd werd.

Oorspronkelijk - vanaf 1604 - liep deze straat boogvormig van uit de Weststraat naar de Hertstraat op, deel dat nu de Madridstraat vormt. Op de west-kant van deze straat stonden er tussen straat en stadswal negen woningen o.a. een leerlooierij, een stalmelkerij en op de oost-hoek, grenzend aan de "Zwienemarkt", een befaamde druk bezochte herberg "De Papegaai". Nog in 1858 werden op het terrein van "De Papegaai" langsheen de "Zwienemarkt" 3 huizen gebouwd en een terrein langs de stadswal van een magazijn voorzien. Net tegenover dit magazijn was er een stadspoort, een "sortiepoorte" of "Blockpoorte" alleen voor militairen toegankelijk. Langs deze poort in de courtine ingewerkt tussen Bastion 6 of Bastion van de Cackette of van de Wandelaershof en Bastion 7 of Bastion van de Ysput konden soldaten via een loopbrug de Halve Maan bereiken die tussen de bastions inlag.

Een wijziging in het west-verloop van de Langestraat werd na 1876 doorgevoerd met het doel een directe en ruimere verbinding te realiseren tussen de oude stad en het Kursaal dat in 1878 zou ingehuldigd worden en tussen de oude stad en de nieuwe stadsgedeeften die door stadsuitbreiding naar het westen toe tot stand zouden komen.

Besloten werd de Langestraat rechtlijnig door te trekken doorheen de N.O. huizenblok gelegen tussen de "Zwienemarkt" en de boogvormige Langestraat. Bij deze operatie zou "De Papegaai" van SPECKENS afgebroken worden. Ook de gevels en een deel van de huizen gelegen op de noord-zijde van de Langestaat tussen de "Zwienemarkt" en de Hertstraat zouden verdwijnen. Dit was o.m. het geval met een deel van het bekende "Begijnhof" van Pr. TRATSAERT, dat vooral als nachtverblijf door arme straatleuwers werd betrokken. De huizen bezuiden "De Papegaai" van BAETEMAN, MAENHOUT en Pr. SANDERS zouden eveneens opgedoekt worden.

Op 13 juli 1876 werden deze huizen en terreinen verkocht aan Ls. DELBOUILLE, de Luikse bankier, die in 1874 de terreinen, voor de stadsuitbreiding bestemd, van de Staat had afgekocht.

In de loop van de zomer 1877 begonnen de slopingswerken en kon DELBOUILLE met percelering en grondverkoop tussen de rechtgetrokken Langestaat en de Noordlaan een aanvang nemen.

Het terrein waar op het nieuw Toerismebureau staat, groot 158,5 m², werd voor notaris VAN CAILLIE op 5 juli 1877 verkocht aan Emile COPPENS aan 125 Fr de m².

Het terrein 3, ruim 81 m², werd op 23 augustus 1877 overgemaakt voor notaris VAN CAILLIE aan Jn. RAEMAEKERS aan 100 Fr de m².

Het terrein 2, 108,5 m², ging op 11 juli 1877 voor notaris LIEBAERT naar H. DELPLACE voor 90 Fr de m². Het terrein 4, 135,6 m² groot, ging voor notaris LIEBAERT op 5 augustus 1877 aan 100 Fr de m² naar DESCAMPS-OTTEVAERE. Het terrein 5, 154,5 m² groot, kwam op 1 september 1877 voor notaris LIEBAERT in handen van Jules VAN DE ZANDE.

Door de slopingswerken die tot eind 1879 zouden aanslepen werd dit klein N.W. stadsgedeelte grondig "gesaneerd". De armtierig uitziende huizen, stallingen, opslagplaatsen, bedrijfsgebouwen verdwenen om plaats te maken voor villa's, hotels, restaurants en luxekroegen voor de meerbegoede toeristen.

De "Zwienemarkt", ook "Place du Laboratoire" genoemd bleef deels behouden als verbindingsstraat tussen de Langestraat en de Noordlaan en is nu de Belpairestraat geworden.

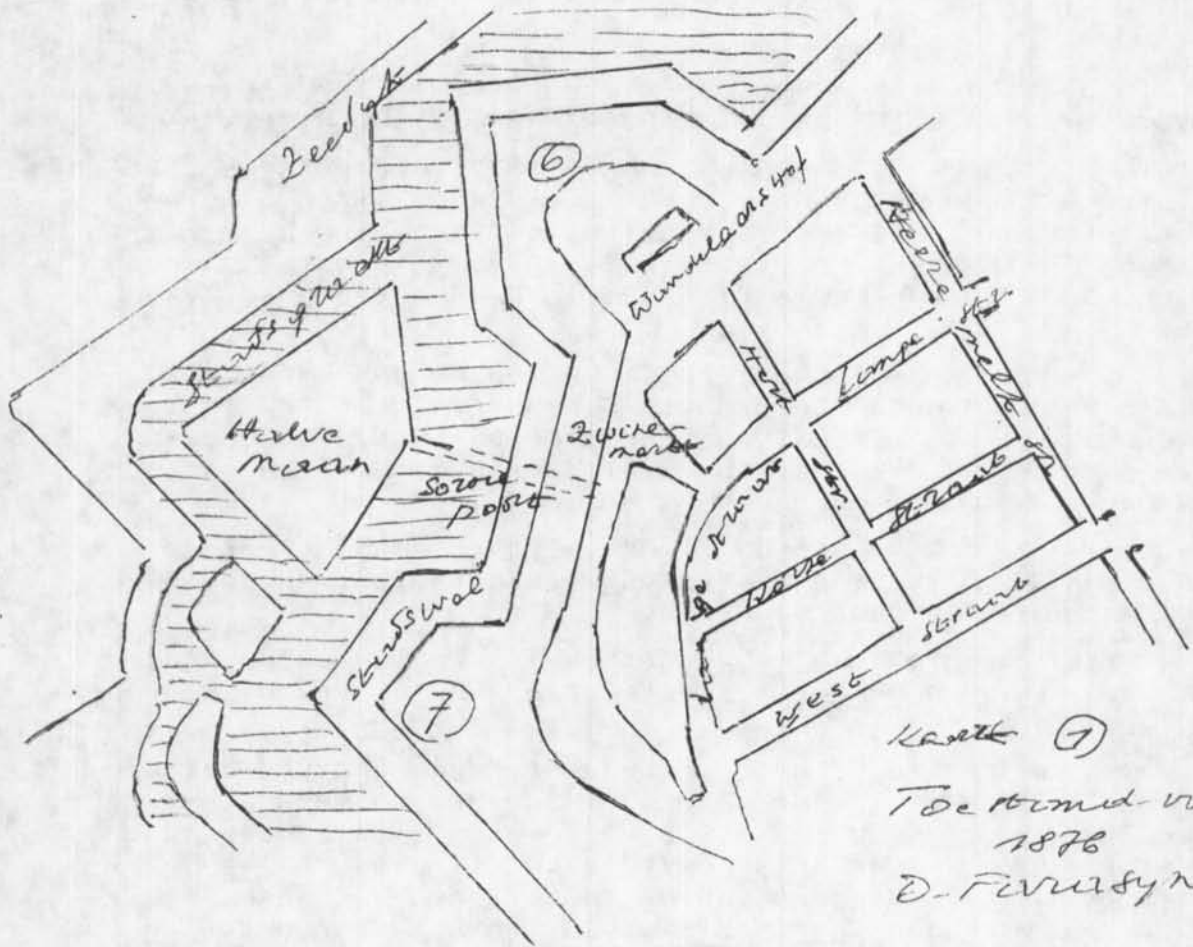
Tot zo ver de historiek van de rechttrekking van de Langestraat naar het westen op en de eerste percelering van de vroegere staatsgrond.

Wat de zware paalresten betreft gevonden in de grond van het vroegere "Bel-Air", menen wij dat deze niet in verband moeten gebracht worden met de 15de eeuwse Westsluis maar wel met de 17de eeuwse communicatiebrug en -poort naar de toen voorliggende halve maan. Deze palen hebben als dragers van de funderingen van deze poort gediend. De kleigronden waarin zij waren ingeheid horen tot de oude stadswal die uit "vette aarde" of "cloetaerde" was opgeworpen. De lichtere palen er rondom zijn ingeslagen geworden om met behulp van palplanken het afglijden van de kleigrond in de stadsgracht te verhinderen. De er omheen liggende zandgrond komt voor van de opvulling van de stadsgracht na nivellering van deze terreinen.

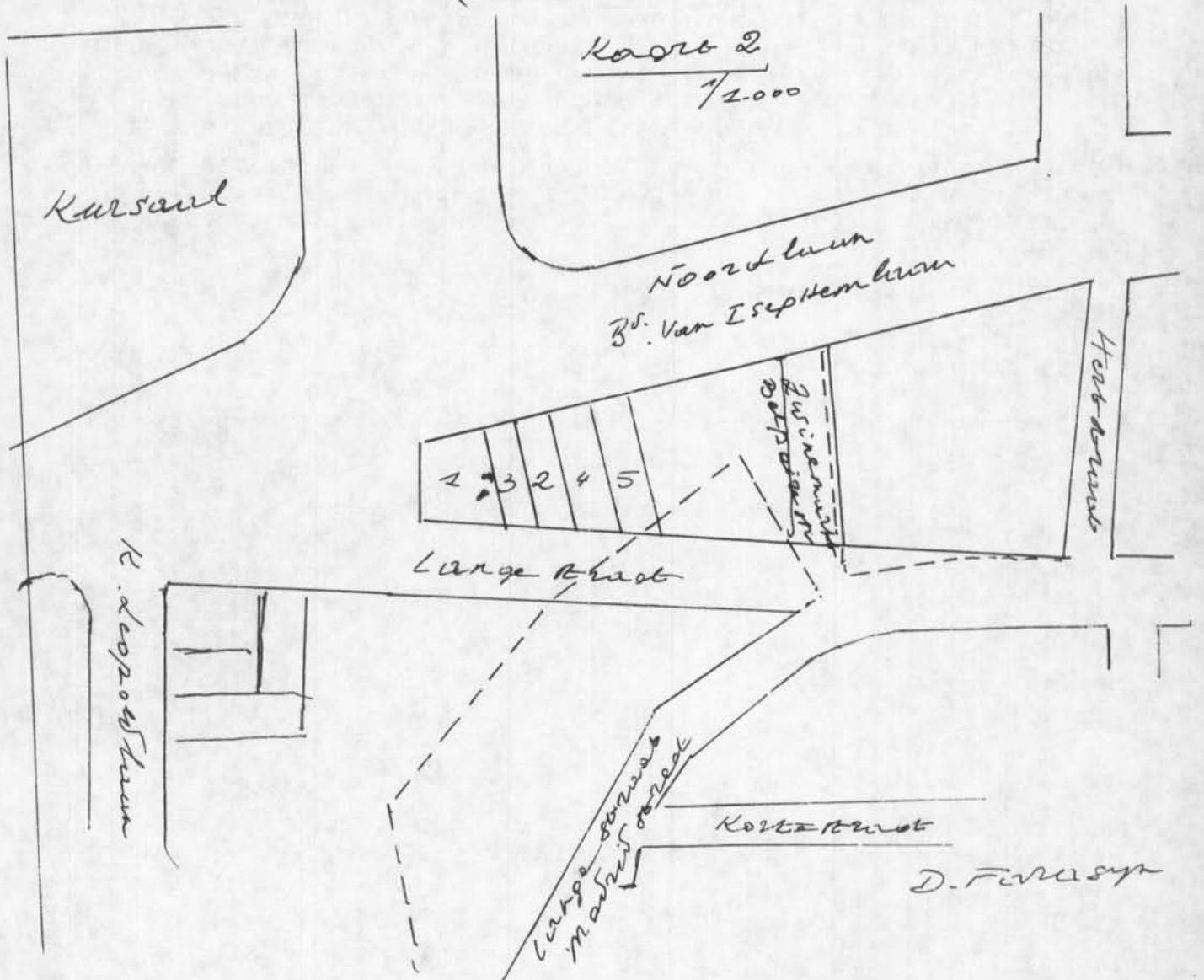
Bijgaande kaart 1 geeft de lokale toestand weer vóór 1876 vóór de doortrekking van de Langestraat. Kaart 2 geeft in stippellijn de situatie weer vóór 1876 en in volle lijnen het stratentracé na 1876.

Bronnen

- Echo d'Ostende, 1876-1881.
- Bulletin Communal, 1876-1881.
- Prov. Kadaster, Brugge.
- Opgave van de erfenis van Ls. Delbouille, te Oostende overleden op 19 november 1897.

Kaart 7
 Toetstand voor
 1876
 D. F. van der Vliet

D. F. van der Vliet

door François COOPMAN

Toen na de val van Antwerpen op 10 oktober 1914 het duidelijk werd dat er geen houden was aan de opmars van het Duitse leger naar de Belgische kust begon een ware volksverhuizing van onze vissersbevolking. Een gedeelte van de Oostendse sloepen zochten de Noord-Franse havens op, een tweede groep sloepen vaarde in konvooi en onder begeleiding van een Staatsvaartuig naar Lowestoft terwijl de stoomtreilers via Folkestone terecht kwamen aan de westkust van Groot Brittanië.

De stoomtreilers O.170 "Delta A" en O.171 "Delta B" van de rederij N.V. Delta lagen, volgens sommige bronnen, aan de ketting te Oostende, t.t.z. wegens financiële moeilijkheden was het de rederij verboden haar vaartuigen te laten uitvaren op visvangst. Doch op de vooravond (14 okt.) van de bezetting van Oostende verlieten ze beide de haven van Oostende, waarschijnlijk op bevel van de Zeevaartautoriteiten. In Folkestone werden 71 vluchtelingen aan wal gezet en de O.171 legde op 19 oktober aan in de haven van Milford Haven terwijl de O.170 eerst nog Plymouth aandeed waar ook de O.202 gemeerd lag.

Het duurde nog enkele maanden, wegens moeilijkheden met de bemanning, vooraleer de O.171 kon uitvaren op visvangst. Doch eens alles geregeld met de Belgische Waterschout en de plaatselijke maritieme autoriteiten trok de O.171 op visvangst. Gezien de Vice-Admiraal H. DARE, maritiem bevelhebber van het District Milford Haven nog op 23 februari 1915 verklaard had dat de vissersvaartuigen nooit zouden aangevallen worden door U-boten was de bemanning er op gesteld een mooie stuiver te verdienen in hun nieuwe omgeving en visgronden. De Vice-Admiraal had echter zonder de waard gerekend. Honderden Britse vaartuigen waren reeds door de Britse Admiraliteit opgeëist om dienst te doen als mijnenveger, patroeljevaartuig en hulpvaartuig. De weinige resterende vissersvaartuigen speelden nu een belangrijke rol in de bevoorrading van vis voor de bevolking. En dat fenomeen was ook de Duitse Admiraliteit niet ontgaan.

Het zeeverslag van zijn laatste reis, opgesteld door de kapitein van de O.171, Pierre PITELJON, werd waarschijnlijk met veel aandacht gelezen door Vice-Admiraal DARE !

"Woensdag 2 juni 1915 om 14 ure bevond ik mij aan de korre op 18 engelsche mijlen Z.W. bij W. van het lichthuis "Bishop Rock" (1) toen er in het W.Z.W. op omtrent 900 meters de duitse U34 (2) te voorschijn kwam en op ons begon te schieten. Ik riep de mannen aan dek smet de korretouw las en draaide mijn schip met de kop weg om vol spit (3) te vluchten.

De sousmarin schoten zodanig voort naar ons dat de ballen tegen op ons schip vlogen en dat de hulpstoker Frans DEWITTE, reeds aan het been getroffen was door een bal of stuk ijzer. Ons leven in gevaar ziende deed ik 't schip stoppen en haalde onze Belgische vlag, die bijstond, eenige keeren op en neer.

De sousmarin naderde gedurig al schietende en deed teken dat wij van 't schip weg moesten. Wij hebben dan de boot (4) uitgezet en zijn er in gegaan. Hij is dan rondgedraaid langs bakboordzijde voortgaande met ons te beschieten. Vervolgens deed hij ons aan boord van de sousmarin komen en vroeg de reden waarom ik niet onmiddellijk gestopt had. Ik antwoordde dat ik stil voort gemalen (5)

had om mijn korreboel te winden (6) ondanks ik vol spit willen weglopen had.

Hij is dan, onze boot op sleeptouw nemende, tot tegen ons schip gegaan, heeft ons terug in de boot gezonden met bevel eene bom (7) over te brengen en terzelvertijd ons goed (8) uit te halen. Wij kregen daarvoor een half uur.

Daar onze boot in slechte staat was van tegen de sousmarin te stooten en dat de "Delta B" reeds aan het zinken was hebben wij geweigerd want vijf minuten nadien zagen wij reeds ons schip zinken. De sousmarin heeft ook nog tweemaal naar de drifter GT 594 geschoten die kunnen vluchten heeft.

Om 17 ure werden wij opgenomen door de patrolboot "Devonland" M220 van Milford Haven die eerst op ons geschoten had zonder ons te treffen daar hij ons voor een sousmarin genomen had.

Na ons de eerste zorgen toegediend te hebben aan boord heeft hij ons te St. Marys (Scilly eilanden) ontscheept. Wij hebben daar gelogeerd en kleederen ontvangen van "The shipwrecked fishermen and mariners royal benevolent society" die ook onze kosten van terugreis betaald heeft.

De hulpstoker Frans DEWITTE is naar het hospitaal van Penzance overgebracht en zal aldaar enkele dagen moeten blijven om zijne wonde te laten verzorgen".

Tijdens de ondervraging door de Belgische zee-commissaris (9) Adolf CLAESSENS, verklaarde de schipper nog het volgende : "Het was schoon weder met lichte bries van 't Z.Z.W.. Wij zijn ongeveer een half uur aan boord van de sousmarin gebleven. Ik vroeg een glas water aan een der duitse matrozen doch dit werd geweigerd. De machinist vroeg aan een matroos, waarom doet ge dit aan kleine visschers, waarop hij antwoordde - dat is oorlog !".

Hieronder volgt de samenstelling van de bemanning van de O.171 op 2 juni 1915.

NAAM	FUNCTIE	VADER	MOEDER	OUDERDOM	ADRES
PITELJON Pierre	schipper	François	FLORISOONE Sophie	Wulpen 48 jaar	Priory Rd. 28
PITELJON Gerard	stuurman	Pierre	DEMESMAEKER Hélène	Oostende 20 jaar	Slarbuck Rd. 9
DEMESMAEKER Alfred	Visscher	Gerard	VAN WULPEN Léonie	Oostende 24 jaar	Slarbuck Rd. 9
REMAUT Leopold	visscher	Benjamin	BRUNEEL Céline	Oostende 24 jaar	Warwick Rd. 14
MESSING Albert	machinist	Albert	POUCK Catharine	Oostende 54 jaar	Upper hill street
CORNU Gustaaf	stoker	Laurent	ZURRAENS (?) Sophie	Oostende 40 jaar	Priory Rd. 9
ALLARY (x) Léonce	visscher	Eduard	DEWAELE Charlotte	Oostende 34 jaar	Greville Rd. 8
LABEKE Jean	hulp- stoker	Pierre	LAMBRECHTS Léonie	Oostende 16 jaar	Warwick Rd. 25
TERPOORTER Adolf	stoker	Louis	DECOSTER Mathilde	Oostende 20 jaar	Robert street 52

DEWITTE Frans	hulp- stoker	David	TIMMERMANS Pauline	Vlissingen 16 jaar	Charles street 123
GONZALES Achilles	visscher	Charles	ZOETE Justine	Adinkerke 21 jaar	Slarback Rd. 70

(X) ALLARY Léonce verloor zijn leven op 3 januari 1918 toen de O.131 aangevaren werd door de O.55 (zie De Plate 89/174).

Alle opvarenden van de O.171 die na hun schipbreuk aanmonsterden op een ander vissersvaartuig werden door het "Comité Refugiés Belges" van Milford Haven vergoed voor het verlies van hun uitrusting. De rederij had immers verklaard dat ze nog in financiële moeilijkheden verkeerde en geen vergoeding kon uitbetalen....

- (1) Vuurtoren, 143 voet hoog (in volle zee) ten Z.W. van de Scilly eilanden - 49°52' N - 6°27' W.
- (2) Behoorde tot de beruchte "dertiger U-boot klasse" die allen op het einde 1914, begin 1915 van stapel liepen. Was gewapend met 4 torpedobuizen en een kanon van 10.5 cm. Werde bovenwater voortgedreven door 2 Diesels van 925 PK, onderwater door twee elektrisch aangedreven motoren van 550 PK. De bemanning bestond uit 4 officieren en 35 manschappen. Gedurende de maand mei 1915 was de U34 zeer actief in het westelijk gedeelte van het Kanaal en zank in 3 dagen tijd zes stoomschepen. Op 1 juni werden er in het St. Georges Kanaal enkele vissersvaartuigen gekelderd. Één ervan, de Victoria (155 T) probeerde te ontsnappen, doch werd doorzeefd door granaten, de bemanning sneuvelde of werd zwaar gekwetst. Voor deze onverantwoorde aanval werd de bevelhebber van de U34, Kpt. Lt. RUCHER opgenomen op de lijst van de oorlogsmisdadigers. De U34 werd in de loop van de nacht van 8-9 november 1918 in de grond geboord door twee Britse oorlogschepen toen ze vanuit de Middellandse Zee (in de omgeving van Ceuta, Straat van Gibraltar) op weg was naar haar thuishaven in Duitsland. De U34 was de laatste U-boot die gekelderd werd gedurende de eerste wereldoorlog.
- (3) Full speed !
- (4) Reddingsboot.
- (5) Gevaren.
- (6) Het ophalen van het vistuig en net.
- (7) Vissersvaartuigen werden gezonken door het plaatsen van enkele explosieven in het ruim.
- (8) Vissers verhuizen niet van het ene schip naar het andere doch halen hun "goed" (uitrusting en beddezak) uit.
- (9) De benaming zeecommissaris werd ingesteld door Besluit van 27 september 1842, in vervanging van "waterschout", benaming ingesteld onder het Nederlands regime. De benaming zeecommissaris kwam er niet toe burgerrecht te verwerven in de scheepvaart-middens en de benaming "waterschout" werd opnieuw gebruikt om de zeecommissaris aan te duiden.

BRONNEN

- Wandelaer sur l'Eau 1931.
- Monsterrol O.171.
- Rijksarchief Brugge.
- Belgisch-Nederlands Visserij Almanak 1953.
- GIBSON : "The German submarine war 1914-1918".

VERKEERCENTRUM OOSTENDE-KAAI

door Ferdinand GEVAERT

Eenieder van ons die per één of ander voertuig vanuit Oostende naar de Oostkust moet, of omgekeerd, maakt de verkeersellende mede aan de Demeysluizen en de de Smet de Naeyerbrug. Om niet te spreken van de rijen aanschuivende auto's die strekken tot voorbij de watertoren van de Vuurtorenwijk. We weten allen dat de storende verkeershinder veroorzaakt wordt door de werken die aldaar uitgevoerd worden. Werken die uitgevoerd worden in functie van de uitbouw en modernisatie van het Oostends verkeerscentrum. Een unieke situatie waar al het openbaar vervoer geconcentreerd is : bus, tram, trein, veerboten (carferries) en vleugelboten voor passagiers (jet-foils). Om niet te spreken over taxi's, sorteercentrum van de posterijen, goederenstation en aanliggende handelshaven met ro-ro uitbating. Slechts een rechtstreekse verbinding met de luchthaven ontbreekt om het centrum volledig te maken : te land, ter zee en in de lucht.

We weten allen ongeveer wat er uitgevoerd wordt, doch wat ons, heemkundigen, interesseert is wat er verdwijnt en wat er in de plaats komt.

Het doel van de werken is meervoudig, namelijk :

1. Buurtspoorwegen - Vlaamse Vervoermaatschappij - De Lijn.

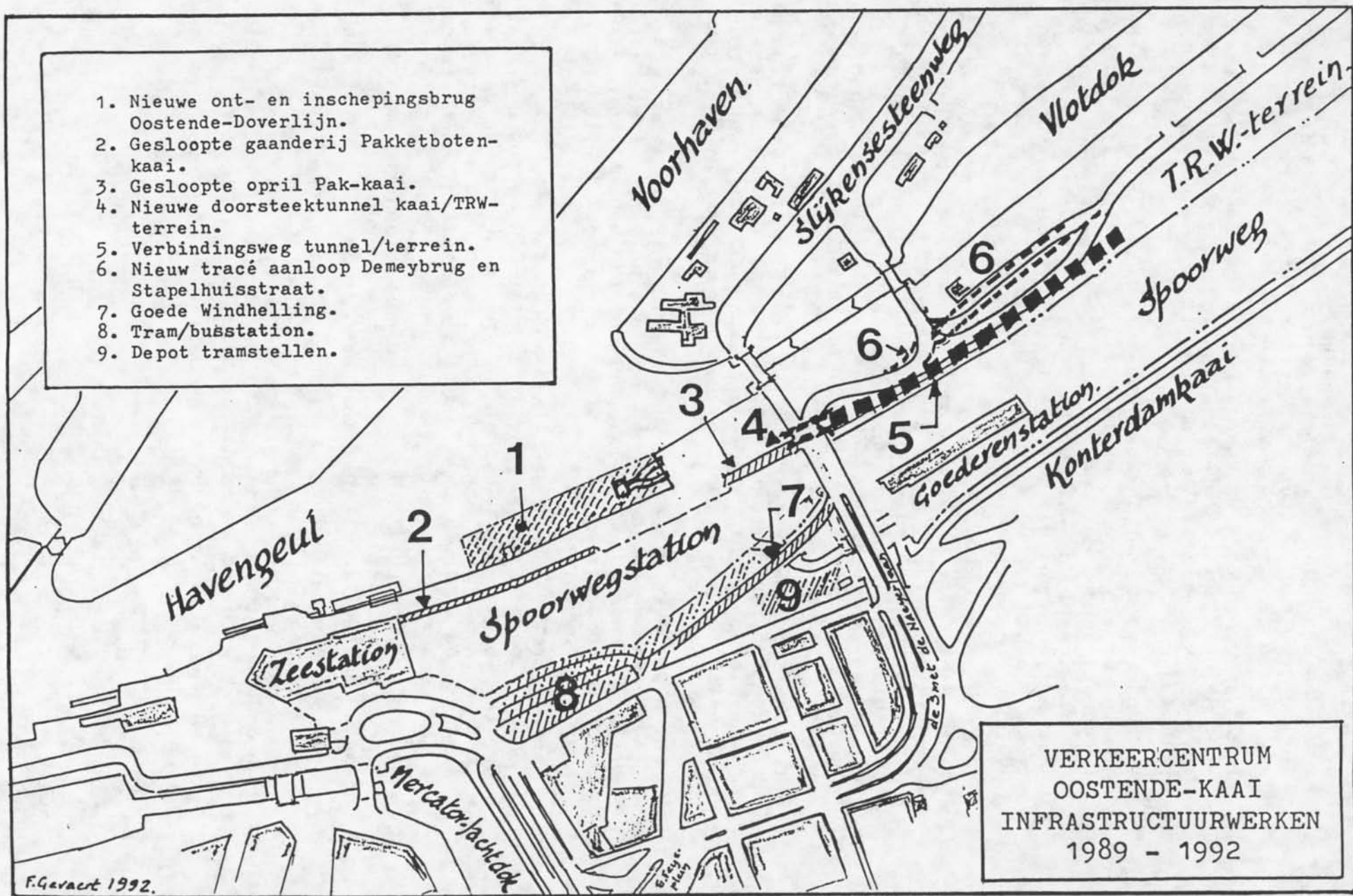
- 1.1. De Goede Windhelling reconstrueren. De reconstructie, met inbegrip van het verplaatsen van de doorrit onder de helling voor de diensten van de spoorweg (verbinding spoorwegstation/goederenstation) laat toe, naast het vergroten van de nuttige breedte van het rijvlak van de helling, de beschikbare gelijkvloerse oppervlakte te vergroten tussen de sporen van het spoorwegstation en de helling. Deze ruimte zal gebruikt worden door De Lijn als stelplaats voor autobussen. De stadsbussen zullen alsdan eveneens vertrekken vanuit Oostende-Kaai (nu vertrekken ze nog vanuit de stelplaats aan de Nieuwpoortsesteenweg).

Onder de helling worden ruimten geschapen voor de onderhoudsdiensten van De Lijn.

Zoals vóór de reconstructie is de helling terug uitgerust met een dubbel tramspoor (1).

- 1.2. De Goede Windhelling werd verhard en geschikt gemaakt voor het verkeer van autobussen van het openbaar vervoer. Na de volledige afwerking van het centrum zullen de bussen die vanuit de richting van de Vuurtorenwijk en Bredene komen rechtstreeks naar de Brandariskaai rijden, zonder de omweg langs het Ernest Feysplein te maken.
- 1.3. Bouw van een overdekte stelplaats voor tramstellen aan de Slachthuiskaai. Door het inrichten aldaar van een depot verdwijnt de noodzaak van de verplaatsing van tramstellen tussen het verkeerscentrum en de werkhuisen aan de Nieuwpoortsesteenweg voor onderhoud en klein herstel (dus minder verkeershinder in de stad en besparingen op de uitbatingskosten van De Lijn).
- 1.4. Bouw van een nieuw tram/busstation met herinrichten van de standplaatsen van de autobussen (2).

1. Nieuwe ont- en inschepingsbrug Oostende-Doverlijn.
2. Gesloopte gaanderij Pakketbotenkaai.
3. Gesloopte opril Pak-kaai.
4. Nieuwe doorsteektunnel kaai/TRW-terrein.
5. Verbindingsweg tunnel/terrein.
6. Nieuw tracé aanloop Demeybrug en Stapelhuisstraat.
7. Goede Windhelling.
8. Tram/busstation.
9. Depot tramstellen.

VERKEERSCENTRUM
OOSTENDE-KAAI
INFRASTRUCTUURWERKEN
1989 - 1992

2. Oostende-Doverlijn.

- 2.1. Bouw van een ont- en inschepingsinstallatie (carferrybrug) ten behoeve van de grote carferries (jumbo's) aan de voormalige posten 3/4 van de Pakketbotenkaai (3).
- 2.2. Bouw van een doorsteektunnel onder de de Smet de Naeyerlaan, voor de gelijkvloerse verbinding tussen de Pakketbotenkaai en het T.R.W.-terrein van de O.D.-lijn gelegen aan de Stapelhuisstraat (4).

De tunnel maakt het verkeer mogelijk tussen het T.R.W.-terrein (de toekomstige vrachtterminal van de O.D.-lijn) en de Pakketbotenkaai zonder dat men de lange omweg moet maken langs het stationsplein (waar de huidige in- en uitrit van de terminal gelegen is), E. Feysplein en de de Smet de Naeyerlaan. Waarbij verkeershinder ontstaat op de invalswegen tot de stad Oostende.

Daarnaast is het verplaatsen van de vrachtterminal naar het T.R.W.-terrein (5) noodzakelijk daar de capaciteit van de huidige parkings op de terminal gelegen tussen de havengeul en Mercator-jachtsluis te klein is om een scheepslading voertuigen bestemd voor de nieuwe jumbo-ferries op te stellen, naast een scheepslading ontscheepte voertuigen die gebeurlijk moeten uitgeklaard (vertold) en gecontroleerd (grenscontrole) worden.

De toe- en uitgang van de nieuwe vrachtterminal zal liggen aan de Stapelhuisstraat, zodat het zwaar vervoer het stationsplein niet meer zal gebruiken en zodoende het drukke plein ontlasten (geen lange rijen vrachtwagens meer die de toegang tot het spoorwegstation sterk hinderen).

Echter zal er een slechte verkeerssituatie ontstaan ter plaatse van de heringerichte aansluiting van de Stapelhuisstraat met de de Smet de Naeyerlaan, ter hoogte van de stroomopwaartse Demeybrug. Waar het ro-ro vervoer zich in het verkeer zal voegen.

Aan deze toestand zou een einde komen wanneer ergens in de toekomst de verbinding Kennedyrondplein en de Oostkust zal gemaakt worden. Dan zou (zal) de in- en uitrit van de vrachtterminal aansluiten op "de ring" en zodoende het Oostends stadsmidden en invalswegen volledig ontlasten van het zwaar ro-ro verkeer (voorlopig nog plannenmakerij).

- 2.3. Aanleg van een gescheiden verbindingsweg doorsteektunnel/T.R.W.-terrein (nieuw vrachtterminal) en het hertraceren van de aansluiting Stapelhuisstraat/de Smet de Naeyerlaan.
- 2.4. Bouw van een passagierskoker, met rolpaden en andere uitrusting, ten behoeve van de in- en ontschepende passagiers aan de nieuwe carferrybrug. Om hiervoor ruimte te scheppen werd de overdekte gaanderij van de Pakketbotenkaai ter plaatse van de voormalige aanlegposten 2, 3 en 4 gesloopt (7).
- 2.5. De havengeul wordt geschikt gemaakt voor het in- en uitvaren van grotere schepen (8).

(1) De Goede Windhelling.

Aangelegd, vanaf 1946 met puin en in 1950 met grond afkomstig van de bouwput voor het Oostends Kursaal, in uitvoering van het vooroorlogsplan om het openbaar vervoer te concentreren op Oostende-Kaai.

De helling maakte het mogelijk om rechtstreeks vanop de de Smet de Naeyerbrug, even voorbij de spoorwegbrug (of even vóór - in functie van de waarnemingsplaats), het nieuw gepland tramstation aan de Brandariskaai te bereiken.

De aarden helling met schuine bermen werd uitgerust met een dubbel tramspoor en werd op 29 juni 1954 in gebruik genomen. Een paar jaar later werd er een verhard voetpad aangelegd die ook onveroorloofd gebruikt werd door fietsers die zich van of naar het spoorwegstation begaven. Voor deze forensen uit Bredene en de Vuurtorenwijk betekende de aanleg van het "voetpad" een grote tijdwinst, voornamelijk voor de "nocturalen" (late wekkers).

In april 1990 werd de reconstructie van de helling aangevat. Als voorlopige maatregel werd het dubbel spoor opgebroken en vervangen door een enkel. Damplanken werden geheid ter vervanging van de schuine berm zodat de helling breder werd. De damplanken maken deel uit van de "golvende kunstbekleding" van de nieuwe helling. Het rijvlak, voorzien van een dubbel tramspoor werd verhard voor het verkeer van autobussen. Of het aanliggend voetpad zal opengesteld worden voor publiek gebruik is niet duidelijk.

Eind 1991 was de reconstructie nog niet volledig af (zie ook 1.1. en 1.2.)

(2) Tram/busstation.

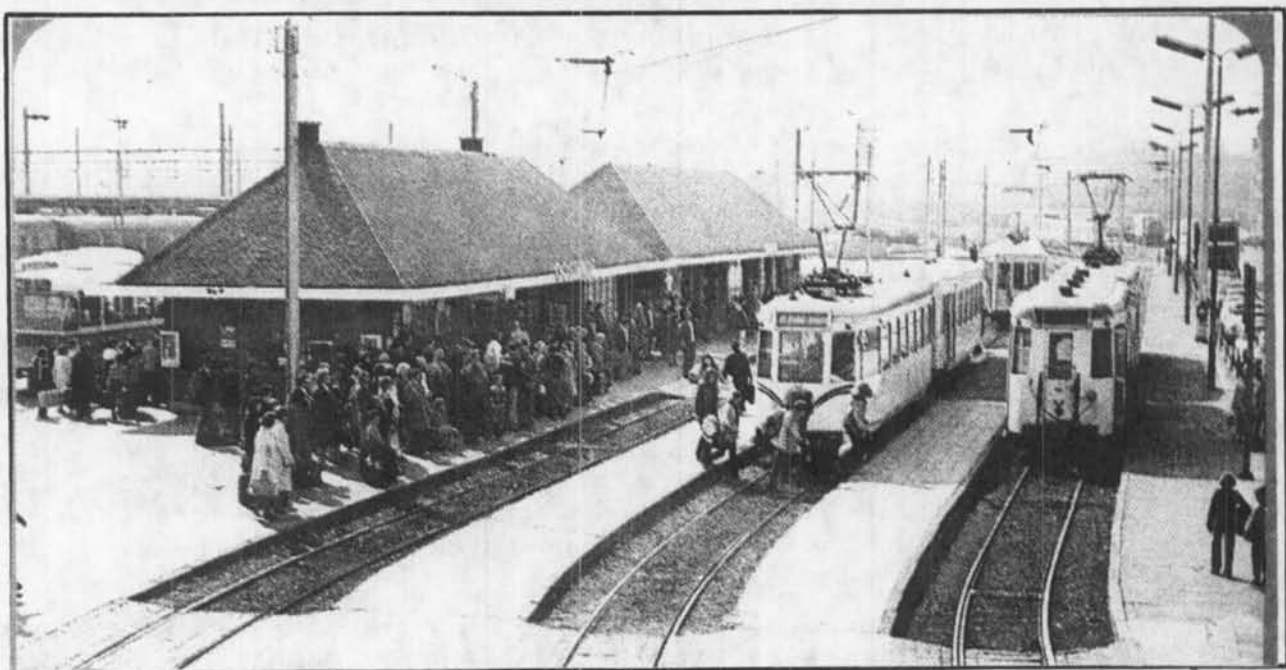
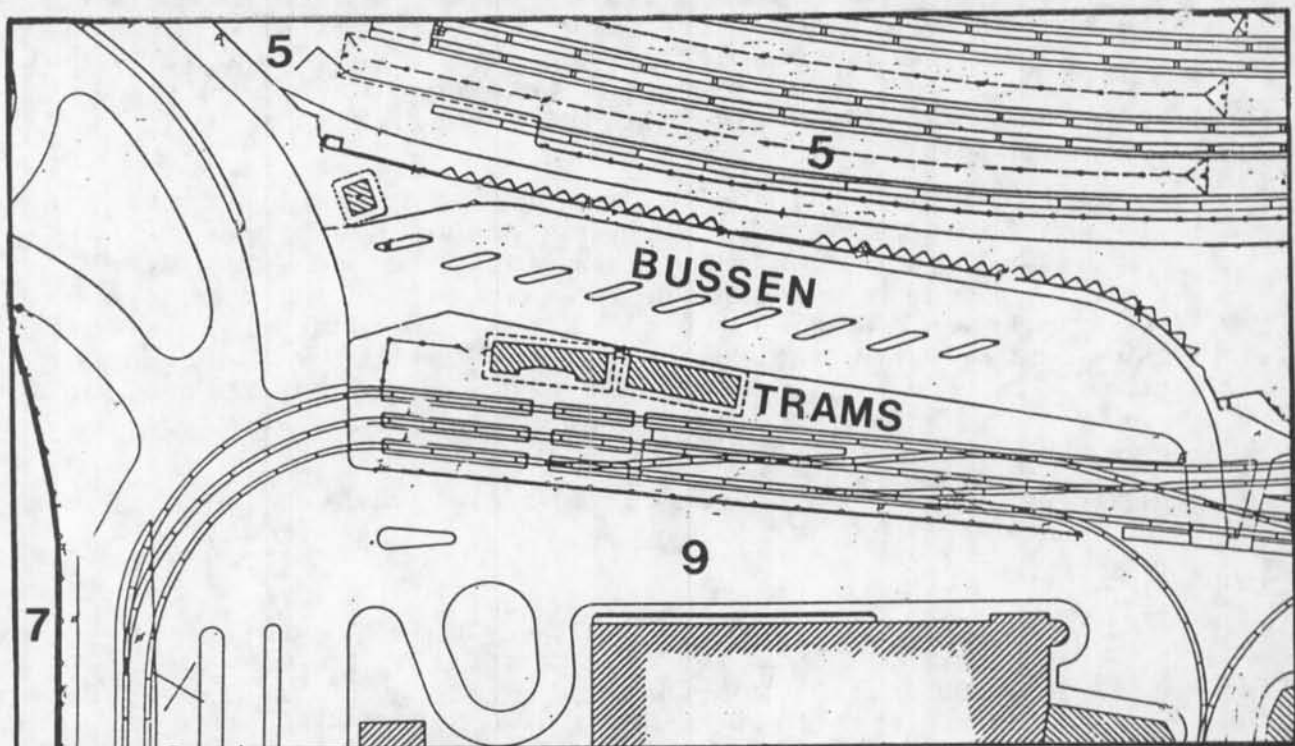
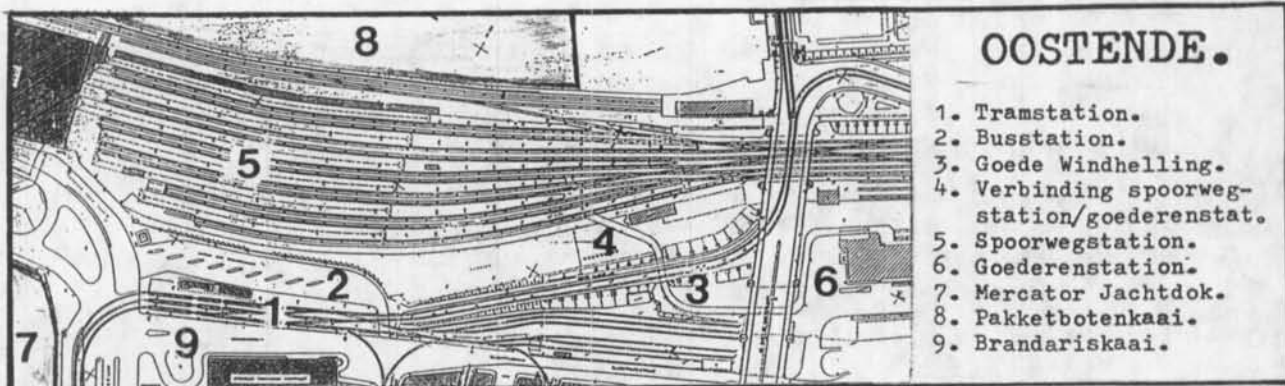
In gebruik genomen op 29 juni 1954. In 1954 werd er een tramstationsgebouw gebouwd in "cottagestijl". Het was voorzien van een verkooploket met kantoortje, een wachtzaal met krantenkiosk en een dienstlokaal. Het station werd uitgerust met drie sporen met half-hoge perrons.

In 1969 werd er een dienstgebouw, in dezelfde stijl als het eigenlijk tramstation, gebouwd ten zuiden van het laatst vermelde.

Vanaf de zomer van 1956 werden ter vervanging van de afgeschafte tramlijnen (slechts de kusttram De Panne/Oostende/Knokke bleef in uitbating) autobussen ingelegd. Geleidelijk werd de vertrek- en aankomstplaats van deze bussen gebracht naar de Brandariskaai, alwaar ten oosten van het tramstation een busstation onstond, aanpalend aan het spoorweg- en tramstation. Het werd nog uitgebreid toen autobussen werden ingelegd door de spoorweg ter vervanging van afgeschafte spoordiensten (o.m. naar Torhout, Gistel e.a.).

Bij de heraanleg van het stationsplein in 1970 werd tegenover de uitgang van het spoorwegstation een halte voor de stadsautobussen ingeplant op het nieuw "verkeerseiland" (voorheen hielden de stadsautobussen halt op de Visserskaai ter hoogte van het "Waterhuis").

In het kader van de uitbouw van het verkeercentrum, de reorganisatie en modernisatie van de kusttram en buurtlijnen werd de bouw van een nieuw tramstation voorzien. Op 21 oktober 1988

VOORMALIG TRAM/BUSSTATION - BRANDARISKAAI

greep de aanbesteding plaats voor de bouw van een nieuw exploitatiecentrum voor "De Lijn", de Vlaamse vervanger van de buurtspoorwegmaatschappij. In het nieuw complex zou naast de voorzieningen voor de reizigers tevens o.m. exploitatiekantoren en een dispatching gehuisvest worden.

Op 28 april 1989 werd door de heer Johan SAUWENS, Gemeenschapsminister voor Leefmilieu en Infrastructuur, de eerste steen gelegd van de nieuwbouw. Eind augustus 1989 werd het oud wachtlokaal gesloopt, gevolgd in mei 1990 door het dienstgebouwtje.

Het nieuw gebouw was "onder dak" in februari 1990 en werd, alhoewel nog niet volledig afgewerkt, in gebruik genomen in juli 1990. Op de perrons werden luifels gemonteerd zodat de reizigers vanaf het begin van het zomerseizoen 1990 "in het droge" in- en uitstappen.

Naast het tramstation werd het busstation, dat integraal deel uitmaakt van het tram/busstation, volledig herschikt en aangelegd en werden luifels aangebracht ter plaatse van de busperrons.

(3) De nieuwe carferrybrug (Brug 4).

De werken voor de bouw van een aanlegpost en carferrybrug ten behoeve van jumbo-ferries werden gestart op 1 februari 1990. Op 21 juni 1991 werd het eerste brugelement ter plaatse gemonteerd.

Op 27 september 1991 was de brug bedrijfsklaar.

(4) Doorsteektunnel en verbindingsweg kaai/T.R.W.-terrein.

Werken gestart op 26 november 1990, met de bouw van de zuidelijke helft van de tunnel (koker) en slopen van de spoorwegberm aan de bocht van de de Smet de Naeyerlaan. Slechts de noordelijke helft van de de Smet de Naeyerbrug bleef open voor het verkeer.

Werken gestaakt voor het zomerseizoen 1991 na einde van de bouw van de zuidelijke kokerhelft (bestaande uit drie afzonderlijke doorritten), waarbij het wegdek hersteld werd en de laan terug op volle breedte vrij gegeven werd voor het verkeer.

Half september 1991 werden de werken hervat met de bouw van de noordelijke helft van de koker door het opbreken van de noordelijke helft van de laan.

Geplande einddatum van de werken : mei 1992.

(5) T.R.W.-terrein van de Oostende-Doverlijn.

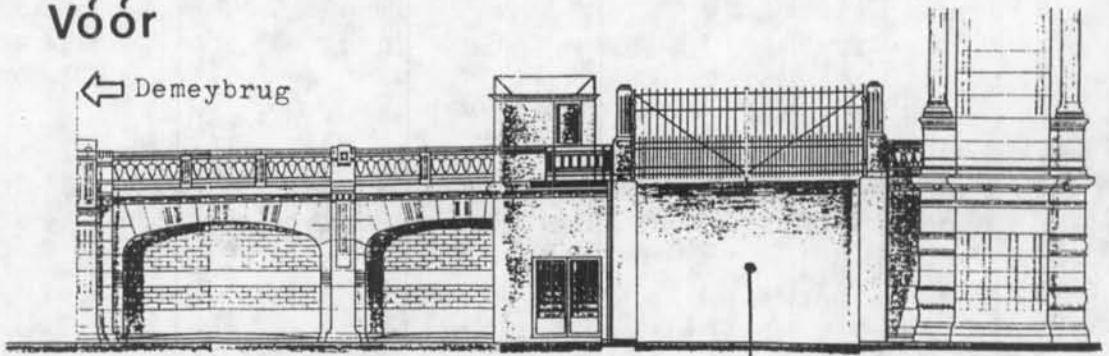
Letterwoord voor "Transport Rail-Weg". Systeem waarbij opleggers van het baanvervoer getransporteerd worden tussen T.R.W.-stations door middel van spoorwegwagons. De Oostende-Doverlijn participeert ook in dit type van vervoer, als kanaalschakel, waarbij de opleggers verhandeld worden op en van de spoorwegwagons op een terrein gelegen aan de Stapelhuisstraat (overslagplaats).

In de toekomst wordt het terrein de vrachtterminal van de O.D.-lijn.

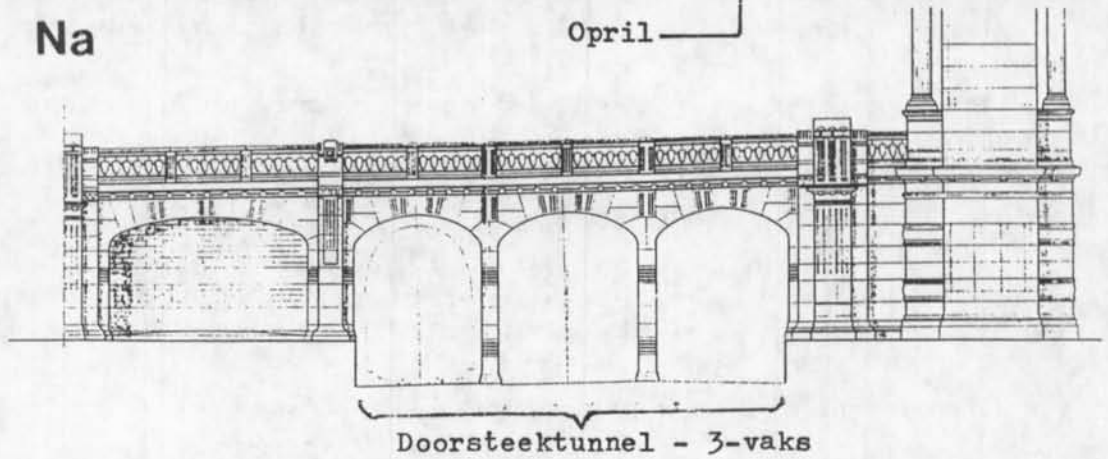
T.R.W. is in het Duits : "Huckepack" of "rugzak", ook "Kombiverkehr, LKW auf Schienen.

Sedert 5 januari 1976 is Oostende een eind- en tussenstation van het T.R.W.-verkeer.

Vóór

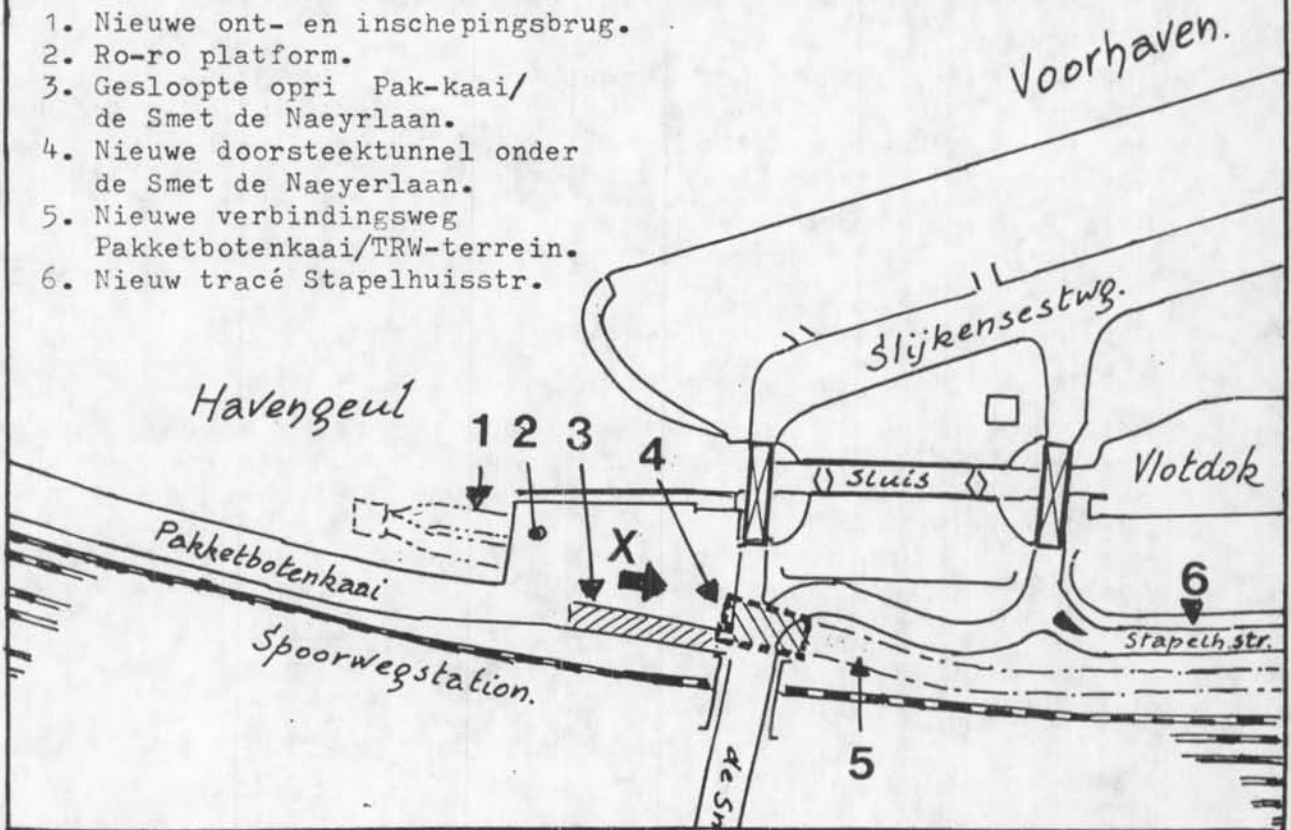

Na

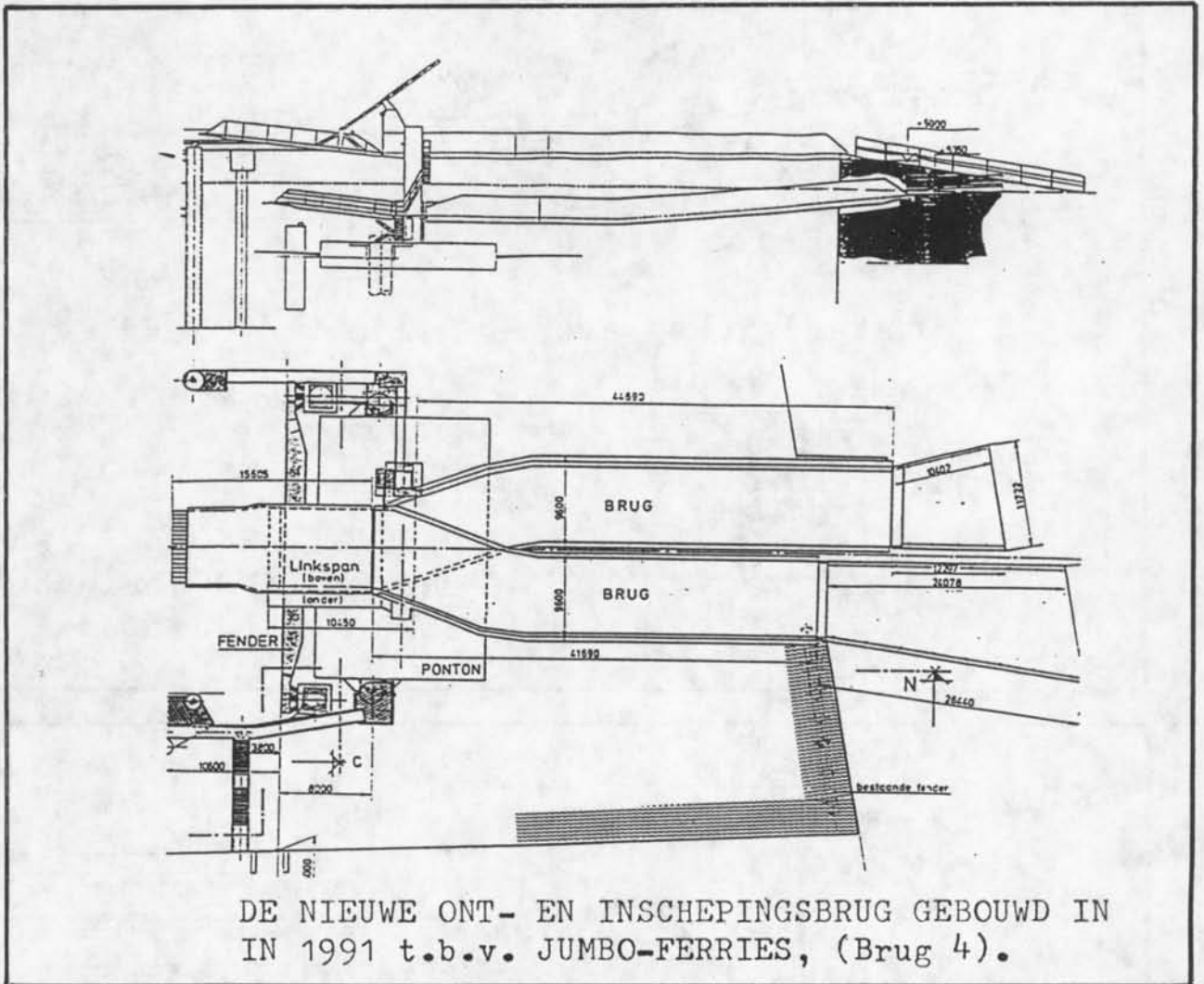

Zicht volgens pijl X.

1. Nieuwe ont- en inschepingsbrug.
2. Ro-ro platform.
3. Gesloopte opri Pak-kaai/
de Smet de Naeyerlaan.
4. Nieuwe doorsteektunnel onder
de Smet de Naeyerlaan.
5. Nieuwe verbindingsweg
Pakketbotenkaai/TRW-terrein.
6. Nieuw tracé Stapelhuisstr.

DOORSTEEKTUNNEL ONDER DE SMET DE NAEYERLAAN

- Oostende, Pakkerbotenkaai, 1985, de Twee jetfoils van de Oostende-Doverlijn aangemeerd aan de vlottende terminal. In de achtergrond de overdekte gaanderij, gesloopt in 1991.

(6) Opril (oprit) Pakketbotenkaai.

Opgeruimd in augustus 1991 om ruimte te scheppen voor de doorsteektunnel. De opril werd aangelegd in 1934 om toe te laten dat motorvoertuigen, met inbegrip van autocars, de kaai konden bereiken vanaf de de Smet de Naeyerlaan, voor inscheping (en ontscheping) op de pakketboten (overslag door middel van hijskranen). De kaai was moeilijk bereikbaar langs de oevers van de Visserskreek, de eigenlijke toegangsbaan tot de kaai. Zie hierover meer in een volgende bijdrage in "De Plate" : "De Pakketbotenkaai en de havengeul".

(7) De overdekte gaanderij van de Pakketbotenkaai.

Zie hierover meer in een volgende bijdrage : "De Pakketbotenkaai en de havengeul".

(8) De havengeul van Oostende.

Zie hierover meer in een volgende bijdrage : "De Pakketbotenkaai en de havengeul".

Nota : in het tweede deel van de bijdrage "Van kreekmonding tot verkeerscentrum", De Plate, Jg. 21, nr. 1, januari 1992, blz. 92.7, is een fout geslopen. Specifiek daar waar in de laatste paragraaf vermeld wordt dat : de oorspronkelijke Goede Windhelling slechts uitgerust was met één tramspoor. De helling is echter vanaf het begin uitgerust met twee sporen. Slechts gedurende de reconstructie was er maar één spoor beschikbaar, zodat er extra verkeershinder ontstond op de de Smet de Naeyerlaan door tramstellen die moesten wachten tot het spoor op de helling vrij was van tegenliggend tramverkeer.

DE BRANDRAMEN VAN DE SINT PETRUS EN PAULUSKERK

door Yvan VAN HYFTE

De weinig historische gebouwen die onze stad bezit, zijn zó bekend dat ze bij het grote publiek niet gekend zijn ! Of onvoldoende.... Neem nu de St. Petrus en Pauluskerk.

Om de vertikaliteit van dit neo-gotisch gebouw te ondergaan, volstaat het enkele ogenblikken langs de hoofdgevel in de hemel te kijken. Weliswaar geen Chartres of Reims maar subliem hoe de neo-gotische architect het gotische bouwideaal uitdrukt.

Eenmaal binnen, vind ik dat de architectuur toch minder de aandacht opeist dan de ramen. Als na de eredienst de koster het licht dooft en de zon door het roosvenster de stoelen oranje kleurt, sta je voor een ontroerende pracht van de glas-in-lood-kunst. Best schaf je de praktische handleiding aan (vergeet het plannetje niet vooraan) die in de kerk te verkrijgen is (1).

Wie van glaskunst houdt, staat stil bij het felle blauw en expressieve rood hoog in de zijbeuken, al ziet hij - jammer genoeg - weinig van de taferelen uit het evangelie. Beeldend zijn ze niet, eerder figuratief. Ook niet de historische voorstellingen boven de zij-ingangen, die ik het mooist vind.

Links : De intocht van Albrecht en Isabella met er onder de Belgische vorsten. Rechts : Robrecht de Fries die het model aanbiedt

van de kerk die hij wil bouwen. Eronder 6 figuren uit Oostendes geschiedis.

Halfverscholen en wellicht door weinigen opgemerkt of gelezen zijn er zelfs historische gebeurtenissen die duidelijk in het glas te lezen zijn. Ik vond het de moeite ze integraal te copiëren.

Links (L) en rechts (R) van de zij-ingangen staat :

- L. - "Kristenen die naar den oost vaarden om alle soorten kostbaarheden werden vaak door de Moren gepraaid. Ze werden te Algiers als slaven verkocht. De Trinitariën (...) rond 1200 gesticht zamelde alhier geld in om over 6 eeuwen ongeveer 900.000 van hen vrij te kopen" (2).
- "Het protestantse Engeland ontvlucht, ontscheepten te Oostende Winefrida ELLIOTH en Elisabeth BISHOP en Elisabeth HILLIARD, Anne SANDRET, Cathetina JEFFS om de verbannen Elliioth te vervoegen. Ontdekt door Winefrida's kozijn Douglas die haar tot zich wilde nemen, werden ze gedwongen opnieuw in te scheppen. Ze kwamen om in een storm en zijn hier begraven".
- R. - "In 1649 werd in de kerk het heilig vaatwerk gestolen. Te Brugge werd Bryan LISTER aangehouden. Die bekende met een andere Engelsman Richard HARLO voortvluchtig de dader te zijn geweest. De H. Vaten werden teruggevonden in café Wilde-
man waar LISTER werd onthoofd. Op deze plaats werd een kapel gebouwd. Een boer uit Stene gaf het geld voor een nieuwe monstrans".
- "Het aloude gebruik de boze krachten van de zee te bezweren werd vervangen door de zegening van de vissers die met hun boten naar de zee stевenden. De priester begeeft zich nu omringd door de notabelen en de bevolking van onze stede in stoet naar de dijk om Gods zegen tegenover de mensen van de zee en hun werk af te smeken".

* * *

DE LA CENSERIES onvolprezen monument werd in de twee wereldoorlogen beschadigd (o.a. bombardement 8 juli 1918) zodat de ramen van glazenier M. MARTENS totaal anders zijn (vooral de thema's) dan de oorspronkelijke die na 1905 bij de aankleding van de kerk door 7 kunstenaars werden vervaardigd. Uit Brugge : J. DOBBELAERE, J.E. en Th. COUCKE, L. GROSSÉ en V. BOGAERT; uit Gent : G. LADOU (31 ramen !) en J. CASIER (3). Contractueel vroegen deze kunstenaars de gezamenlijke som van 111.970 ₣. Reeds in december 1902 opende de kerkraad van de parochie een intekenlijst om 64 brandramen te helpen bekostigen. Als blijk van hulde werden de namen van alle milde schenkers of hun overleden ouders erop aangebracht. Talrijke begoede, katholieke Oostendse families ondersteunden de financiële operatie. Hun namen wil ik hier niet onthouden omdat ze deels een weergave zijn van de toenmalige Oostendse katholieke Bourgeoisie.

Familie Ed. JEAN-SERRUYS
VAN ISEGHEM-OCKET
CARBON-GODDYN
MARTEIN
de LIMBURG-STIRUM
BEERNAERT
CARBON-DAVID
Paul CARBON

Familie Pierre HORTA
RONSE-LIEBAERT
SPILLIAERT-ASPESLAGH
OSTYN-BLIECK
DE TOLLENAERE
Henri DESMET
DEPOORTERE
BOUCKAERT-BAUWENS

DOUDE
 ROGER-LÖHR
 DE CLERCK-MERGHelynck
 HAMMAN-JANSSENS
 VAN CAILLIE-DE COCK
 VANDERMEERSCH-VAN CAILLIE
 THOMA-DECONINCK
 HOULEY-VAN HEETVELDE
 CARBON-HAMMAN
 SCHOONJANS-BEYENS
 Adolphe JANSSENS
 SCHOTTERY-VANDERMEERSCH
 VANDERMEERSCH-VERHOFSTADT
 DE COSTER
 DE KNUYT-DE VOSMAER
 DUBOIS-DESMET
 STAESSENS-CARBON
 DE HONDT-LANSZWEERT
 HAMMAN-DE QUILLACQ
 NOPPE
 VANDENABEELE-ROYON
 VANDEVELDE

SCHRAMME-FRAEYS
 MENEGHEER
 PLOUVIER (gezusters)
 BARBIER-DEVRIESE
 VANDERHEYDE-DERIDDER
 SPILLIAERT-ELLEBOUDT
 DE SPOT
 HUGHE-CLICTEUR
 VERBEECK
 DISPERSYN-STOCK
 MARION
 LECOMTE
 BELLEROCHÉ-WIELAND
 ELLEBOUDT-NOTTEBAERT
 HAEGHEMAN-DEWINTER
 DEPRATERE-DEVENYNS
 Julien STAESSENS (kinderen)
 GHEWY-HUYGHE
 Ed. DEDECKER
 Aug. STRACKÉ
 JONCKHEERE-LIAGRE

Architect DE LA CENSERIE gaf zelf 7.000 Fr wat op een totaal kwam van 89.300 Fr. Met toestemming van de kerkfabriek vroeg de kerkraad de ontbrekende 22.670 Fr in de vorm van een subsidie aan de Ministeries van Justitie en Schone Kunsten die elk de helft voor hun rekening namen.

En zoals gotiek ondenkbaar is zonder zijn gebrandschilderde ramen, was het Oostende van toen niet weg te denken zonder Leopold II. Bij koninklijk besluit van 8 mei 1905 tekende de vorst welwillend de uitvoering van het akkoord dat hij met zijn ministers bereikt had.

- (1) "Met de toeristen op bezoek in de St.-Petrus en Pauluskerk".
- (2) Tijdschrift De Plate 90/225. J. Van Hyfte : "Een vrijkopersorde bevrijdt de bemanning van een Oostends Compagnieschip".
- (3) zie Ville d'Ostende - Bulletin Communal 1905 p. 21-22.

VERWEER TEGEN TANDPIJN. DE H. APOLLONIA TE OOSTENDE EN OMGEVING

door J.B. DREESSEN

Als we nu tandpijn hebben gaan we gewoon naar de tandarts. Er zijn er genoeg, volgens de laatste krantenberichten zelfs iets teveel. Nog niet zolang geleden gingen de mensen met tandpijn naar de H. Apollonia die terzake het monopolie bleek te hebben. Deze vorm van volksdevotie kwam tot uiting door samen te bidden (bv. de litanie van de H. Apollonia), door een kaars te branden, door het offeren van een ex-voto, door het aanbrenge van een dankplaat, door geld in de offerblok te deponeren (om een mis ter ere van de H. Apollonia te laten opdragen), door een novene te doen, door het opzeggen van een gebed bij opkomende tandpijn, door samen een lied te zingen voor de H. Apollonia enz. Kortom dit alles moest dienen om zijn tanden of zijn tandpijn TE VERKOPEN of AF TE KOPEN, of om zijn tandpijn AF TE LEZEN.

De heemkundige Hervé DARAS (Generaal Lemanstraat 94, 2600 Berchem) begon in 1990 een volkskundige enquête in Vlaanderen met betrekking

tot de verering van de H. Apollonia als verweer tegen de tandpijn. Zijn onderzoek omvatte heel Vlaanderen d.w.z. over de vijf Vlaamse provincies van Veurne-Avekapelle tot Maaseik en strekte over de periode van 17/8/1990 tot einde mei 1991. De neerslag van zijn onderzoek verschijnt in het tijdschrift "Oostvlaamse zanten" (nr. 2/91, blz. 103-104 en nr. 3/91 blz. 165-185).

Voor Westvlaanderen somt hij de volgende plaatsen op waar nog vormen van Apollonia-verering bestaan : AVEKAPELLE, BRUGGE, HARINGE, IEPEER, KORTRIJK, LOKER, POPERINGE, ROESELARE, SLYPKAPELLE en ZEVEKOTE.

Voor Oostende meldt hij een relikwie van de H. Apollonia in de kapel van het Burgerlijk Hospitaal (Edith Cavellstraat) dat momenteel deel uitmaakt van het H. Serruysziekenhuis.

In Stene meldt hij een relikwie en een broederschap van de H. Apollonia (deze laatste zou gesticht zijn in 1750). Tot in de vijftiger jaren was Stene een bekend bedevaartsoord voor de H. Apollonia. Op 9 februari en op tweede Pinksterdag ging de processie uit met ondermeer een borstbeeld van de H. Apollonia. Op 20/8/1990 noteerde hij uit de mond van landbouwer Willy DE LANGHE (geboren te Stene 1915) een opmerkingswaardige bezweringsformule. We laten ze even volgen.

"Nieuwe mane, de fik (= fijt ?) uit mijn handen en 't zeer uit mijn tanden..." en twiert tons ne weesgegroot en nen Onze Vader gelezen ter ere van de H. Apollonia. Je moest da wel 's avonds doen, je most naar buiten gaan en naar de mane wijzen en 't zeer in je tanden ging weg.

Van deze H. Apollonia devotie is er in het mooie St. Annakerkje anno 1991 niets meer overgebleven. Dit is ook het geval met een twintigtal andere gemeenten in Westvlaanderen waar in oudere geschriften sprake is van een H. Apollonia devotie maar waar anno 1991 niets meer van overblijft.

Het materiële aspect van de devotie tot de H. Apollonia gaat meer en meer over in de handen van de tandartsen zelf. In Antwerpen bestaat een broederschap van de H. Apollonia, die alleen toegankelijk is voor... tandartsen. Op devotionaliemarkten kan men tandartsen ontmoeten die er alles voor over hebben "iets" in verband met de H. Apollonia in hun bezit te krijgen. Zij betalen enorme sommen voor koperetsen, getijdenboeken, folio's en andere die de H. Apollonia voorstellen. Dit verschijnsel beperkt zich niet tot Vlaanderen alleen maar is Europees. Antiquairs uit Keulen en Aken spreken van "zahnartzlich teuer" d.w.z. tandartsduur dit is peperduur.

MONUMENTEN, BEELDEN & GEDENKPLATEN TE OOSTENDE

door Norbert HOSTYN

LXIX - DE SCULPTUREN AAN DE INGANG VAN DE BEGRAAFPLAATS STUIVERSTR.

De architectuur van de Begraafplaats - Stuiverstraat (ommuring, toegang) draagt alle kenmerken van haar ontstaansperiode : de jaren '20-'30 en dus het art-déco.

De sculpturale versiering, de twee ploranten bij de ingang, is van de hand van de gekende Gentse beeldhouwer Géo VERBANCK.

In het tijdens het interbellum toonaangevende Gentse kunsttijdschrift "Gand Artistique" van 1 juni 1924 vinden we een foto van

de maquette van één van beide beelden.

Géo VERBANCK (Gent, 1881 - Aartselaar, 1961), studeerde aan de Academie te Gent bij Louis VAN BIESBROECK en Jean DELVIN. Hij werd later zelf professor aan en zelfs directeur van deze instelling. Ook studeerde hij bij Charles VANDERSTAPPEN aan de Academie te Brussel.

Zijn gekendste werk is ongetwijfeld het Monument van de Gebroeders Van Eyck te Gent (1913).

Een zoon van hem leeft nu nog te Oostende.

LXX - HET CRUCIFIX OP DE BEGRAAFPLAATS NIEUWPOORTSESTEENWEG

Over deze indrukwekkende sculptuur zijn ons geen verdere gegevens bekend. Over het algemeen is de oorsprong van dergelijke crucifixen zuidduits.

LXXI - HET HERINNERINGSPLAKET EMILE BULCKE - LEON SPILLIAERSTRAAT

Bij zijn inventariswerk, we schrijven 1986, vond toenmalig bestuurslid Patrick VAN DEN ABEELE een bronzen herdenkingsplaket "Emile BULCKE" in een reservekamertje van het Heemuseum : kamertje dat tijdens de vorige inventarisatiecampagne 1976/77 door ondergetekende angstvallig gesloten was gebleven....

Uit een briefje dat bij dit plaket stak bleek dat :

1. BULCKE dit plaket had ontworpen en op eigen kosten laten gieten.
2. Dat het zijn wens was dat zijn erven, in casu "De Plate", het zouden laten aanbrengen op de gevel van het pand Léon Spilliaertstraat, 55. Dit was het adres van zijn laatste Oostendse "tweede verblijf".

Na 25 jaar, op 31/10/1987 was het dan zover : voorzien van een speciaal bijgemaakte Nederlandstalig onderschrift (BULCKE had alleen aan het Frans gedacht !) werd het plaket onthuld in tegenwoordigheid van Burgemeester J. GOEKINT, Schepen van Cultuur R. MAKELBERGE, leden van de beheerraad en sympathisanten.

Een ander portret-basreliëf van BULCKE werd enkele jaren voor zijn dood gemaakt n.a.v. zijn huldiging in de kunsttaverne "Toulouse-Lautrec".

Auteur was beeldhouwer René STALMANS (1911-1984), die toen te Oostende woonde.

In de kunsthandel SEGERS-VANDEPITTE, Kerkstraat alhier, circuleerde in 1990 nog een gipsen exemplaar van deze sculptuur. Grote kunst is het echter niet.

Lit. : De Plate 88/66.

TOT 15 MEI 1992 LOOPT IN ONS MUSEUM
DE THEMATENTONSTELLING
OOSTENDE VÓÓR 80 JAAR

ZEKER DE MOEITE WAARD OM TE BEZOEKEN

Museum open op zaterdag van 10u tot 12u
15u tot 17u

TOEGANG GRATIS VOOR DE LEDEN ! !

HET WAPEN VAN OOSTENDE

Wij danken ons geacht medelid A. DRIESSEN omdat hij ons de hierna-
volgende copy bezorgde van een uittreksel uit het Staatsblad van
1838 dat het "Besluit waerby het wapen der gemeente Oostende bepaeld
wordt" bevatte.

De volledige titel van dit Staatsblad luidde : "Bulletin officiel
des lois et arrêtés royaux de la Belgique; 2e semestre 1838 nr.
LXVI à CXXXVI Tome XVIII. Bruxelles. Imprimerie de Weisenbruch
Père, Imprimeur du Roi". 1838.

J. B. DREESEN

N° 938.

(2000)
ARRÊTÉ

qui détermine les armoiries de la ville d'Ostende.

—
LÉOPOLD, ROI DES BELGES,

A tous présens et à venir, SALUT.

Notre Ministre de l'Intérieur et des Affaires
nous ayant exposé, dans son rapport du 27 de ce
par délibérations en date des 28 novembre 1837 et
tembre dernier, le conseil communal de la ville
province de la Flandre occidentale, a émis le vœu de
vérification et la maintenue des armoiries octroyées
ment à cette commune ;

Considérant qu'il est suffisamment établi par des
très-anciens et dignes de foi, déposés à la bibliothèque
des manuscrits des ducs de Bourgogne, que la
tende possède depuis un grand nombre d'années
ries particulières ;

Vu le diplôme, daté de l'an 1303, par lequel
fils de Gui de Dampierre, comte de Flandre,
ville d'Ostende à faire usage d'un nouveau sceau ;

Vu notre arrêté, en date du 6 février 1837,
forme des sceaux des communes ;

Nous avons accordé et accordons à la commune
les présentes lettres confirmatives, avec autorisation
tinuer à avoir et à porter les armoiries dont elle a
ce jour, telles qu'elles sont figurées et coloriées
d'icelles et qui sont :

D'or, au chevron de sable accompagné de trois
même, les deux du chef affrontées, l'écu ayant
une couronne d'or et pour supports, à dextre
marin et à senestre une syrène au naturel.

Chargeons notre Ministre de l'Intérieur et
étrangères de l'exécution des présentes qui seront
Bulletin officiel.

Donné à Bruxelles, le 30 novembre 1838.

Par le Roi :

LÉOPOLD
Le Ministre de l'Intérieur et des Affaires étrangères,
DE TREUX.

(2001)

BESLUYT

N° 938.

waerby het wapen der gemeente Oostende bepaeld word.

—
LEOPOLD, KONING DER BELGEN,

Aen alle tegenwoordigen en toekomstenden SALUT.

Op het verslag van onzen Minister van Binnen- en Buy-
tenlandsche zaeken ter dagteekening van den 27 dezer maend
betrekkelyk de vraeg gedaen door den gemeenteraed der
stad Oostende, provincie West-Vlaenderen, by deliberatien
van den 28 november 1837 en den 27 september laetstleden,
streckende ter bekoming van de bevestiging en de hand-
haeving in het bezit van het wapen van ouds aen deze ge-
meente verleend ;

Overweegende dat het genoegzaam blykt uyt zeer oude
en geloofweerdige oorkonden berustende ter bibliotheek
genaemd : *des manuscrits des ducs de Bourgogne*, dat de
stad Oostende van over zeer lange jaeren een byzonder wapen
bezit ;

Gezien het diploma gedagteekend van het jaer 1303
waerby Philip, zoon van Gui de Dampierre, graef van Vlaen-
deren, aen de stad Oostende oorlof gegeven heeft om eenen
nieuwen zegel te gebreyken ;

Gezien ons beslyt ter dagteekening van den 6 february
1837 waerby den vorm der zegels van de gemeenten be-
paeld word ;

Wy hebben verleend en verleenen aen de gemeente Oos-
tende de tegenwoordige brieven van bekrachtiging met
oorlof om by voortduering het wapen te gebreyken en te
voeren waervan zy tot heden ten dage gebreyk gemaakt heeft
zoo als dit in 't middēn derzelve afgebeeld en gekleurd is en
hetwelk bestaet in :

Een geel veld, met eenen zwarten keper met dry zulke
scutels, de twee aen de bovenzijde tegen elkander staende,
het wapen gedekt met eene gulden kroon en hebbende tot
schilddraegers, ter regter zyde, eenen zeeman, en ter linker
zijde, eene siren naer het leven.

Gelasten onzen Minister van Binnen- en Buytenlandsche
zaeken met de uytvoering van de tegenwoordige brieven
welke in het *Staatsblad* zullen gedrukt worden.

Gegeeven te Brussel, den 30 november 1838.

Van wegens den Koning.

LEOPOLD.

Den Minister van Binnen- en Buytenlandsche Zaecken,
DE TREUX.

28-08-1914
VLUCHTELINGENKEUKEN
(IM-VERZ. F. HUB.)

28-08-1914
KLEDERBEDELING AAN DE VLUCHTELINGEN
(IWM-VERZ. F. HUB.)

Vrijdag 27e November. -

VIERENVEERTIGSTE DAG DER BEZETTING

Rond 8 1/2 ure komen een 200 tal gekwetsten, te voet, van Mid-
delkerke af. Rond 9 ure vliegt eene "taube" over de stad.

Van heel vroeg in den morgen is het eene ongewone drukte aan
de Kommandantur, in de Ooststraat. Het is daar een onzeglijk heen
en weer geloop van officieren en soldaten, een onophoudelijk aanko-
men en wegrijden van autos. Het houten plankje aan het huis van
M. EDUARD Jean, hetwelk aanwees dat daar "Oberleutnant VON BERNUTH"
woonachtig was, is weggenomen. Zouden wij wederom eenen nieuwen
plaatskommandant krijgen ?

Aan den Koninklijken Schouwburg heerscht ook veel bedrijvigheid :
infanteristen der marine zijn daar koortsachtig bezig met inpakken
op groote wagens. Zou er wederom alarm zijn ?

Aan het huis van M. Charles VAN ISEGHEM, in de Kapellestraat,
waar sedert weken de staf der Wurtembergers ligt, en de duitsche
vlag waait, is deze laatste weggenomen. 7 groote wagens, waaronder
een veldkeuken, staan voor het huis en worden volgeladen met valie-
zen, koffers, schrijfmachienen, groote doozen, registers, boeken,
geweren, enz. enz. Rond 10 ure trekt heel dien rommelzoo, langs
de A. Pieterslaan, den Thouroutschensteenweg op.

Een uur later verlaten 120 mariniers (30 reken van 4 man),
met muziek aan 't hoofd, den Koninklijken Schouwburg en trekken
langs de Vlaanderen- en Kapellestraten statiewaarts, waar zij
door een ander muziekkorps opgewacht worden en met dit laatste
plaats nemen in den gereedstaanden trein voor Brussel.

Terwijl het eerste muziekkorps, al spelen, terugtrekt naar
het koffijhuis "De Koophandel", Keizerskaai, waar het logeert,
wagen wij eenen oogslag in onze groote statie. Pouah, hier riekt
het niet goed - en vuil, smerig dat het is. Nog een staaltje van
"Deutsche Kultur" ! De afreizende trein bestaat uit duitsche wag-
gons; een aantal vreemdelingen, o.a. eenige Franschen, hebben
er plaats in genomen - de Fransche en de Engelsche onderdanen,
nog te Oostende verblijvend moeten de stad verlaten en den trein
naar Brussel nemen, waar verder over de hun in te zenden richting
zal beslist worden.

Ieder vertrekkend persoon is voorzien van een klein geel kaartje,
dragende zijn naam, de naam der gemeente waar hij naartoe wenscht
te reizen en de stempel van het Gemeentebestuur. Dit kaartje wordt
op het bevolkingsbureel ten stadhuize afgeleverd en geeft recht
aan een kosteloos vervoer op den trein. De ingang der reizigers
geschiedt langs den ouden uitgang der statie, daar waar destijds
toen we nog vrij waren, de reiskaartjes afgenomen werden. Vooraleer
door te mogen, moet men zijn geel kaartje en zijn paspoort vertoo-
nen - een duitscher ziet eene op voorhand gereedgemaakte lijst na -
en, vindt hij de naam er op, men mag door. In den beginne werd die
kontrool gedaan in het plaatsken, links van den grooten uitgang der
statie, waar 's zomers de abonnementen afgeleverd worden, maar dit
bracht veel moeilijkheden bij. Staat de naam van den vertrekkenden
vreemdeling niet vermeld op de lijst, waarvan hierboven spraak :
dan mag hij onverrichterzake terugkeeren, tot morgen !

Terwijl wij het vertrek van den trein afwachten, hooren wij opeens hevig geschot. Wij ijlen buiten de statie en zien hoog in de lucht, een vliegtuig onzer Bondgenoten zweven; uit alle richtingen wordt er op geschoten : van den Vuurtorenwijk, van de Zeestatie, van het dak van het "Hotel des Thermes", van den zeedijk.

HIERNA ONTBREEKT EEN GEDEELTE

Deze morgen kwamen alhier, met eenige mannen, 48 peerden, gansch in 't schuim aan : zij waren van Vladsloo gevlucht en werden in de oude Criée der Capucienestraat gestald.

Terwijl, tusschen 3 en 4 ure, het muziek der mariniers zijn gewoon concert op de Groote Markt geeft, zijn wij in de Kommandantur ooggetuige van een uiterst pijnlijk voorval.

Ingevolge eenen plakbrief door de duitsche overheid uitgevaardigd, moesten al de Engelsche en Fransche onderdanen, nog te Oostende verblijvende, voor den 28n dezer hunne namen opgeven bij den Militär Polizeioberste.

Onder de Franschen die zich deze namiddag kwamen aangeven, bevond zich een Franschman met zijn vrouw en een 6 of 7 jarig jongentje. Alle 3 werden binnengelaten in de klas waar de Militär Polizeioberste bureel houdt.

Een 5 tal minuten nadien kwamen de vrouw en het kind, al snikken, uit die kamer. Wij vernamen weldra de droevige waarheid : de vrouw en kind mochten des anderdays den trein van Brussel nemen, doch de man werd gevangen gehouden en zou overgebracht worden naar Duitschland. Enkele oogenblikken nadien werd hij tusschen twee soldaten weggebracht - doch deze hadden toch meer hert dan het wangedrocht van daar binnen want ze lieten de sukkelaar toe zijne vrouw en zijn kind te omhelzen.... En dan, terwijl de arme dutsen snikten, dat het pijn aan 't herte deed, verliet de gevangene met zijne geleiders de Kommandantur en stapte het drietal de Ooststraat op, in de richting van het gevang... Aan den hoek der "Ville de Londres" stonden twee fransche scheuvels, overschot van 't uitschot van het seizoen, te giechelen en te lachen met 3 duitsche officieren ! Voor dergelijke slonsen bestaan de duitsche bevelen niet ! Alléén brave, deftige menschen moeten gebukt gaan onder het juk van het wangedrocht dat daar in de Kommandantur zit !

Het is de tweede maal dat het woord wangedrocht onze pen ontvloeit. Wij vinden geen passender woord om den afschuwelijken baviaan (stellig hij gelijkt aan dit beest !), den afgrijselijken bullebak te bestempelen. Persoonlijk mieken wij kennis met zijne heuschheid en hoffelijkheid, andere kregen van hem eene les van "deutsche kultur", nog andere leerden zijne hertelijkheid kennen, doch niemand die hem naderde, zal de lievelijke namen logenstraffen die wij hem hierboven toesturen ! Het spijt ons zijn naam niet te kennen : hij ware weerdig bewaard voor het nageslacht !

Rond 7 ure van den avond werden 2 welgekende Oostendenaars, waarvan de huurhouder Jan DENECKER, gevankelijk door de Kapellestraat naar de Kommandantur geleid. Door welken officier zij daar ontvangen werden, zijn wij niet juist kunnen te weet komen : hij was in alle geval, op zijn minst broeder of neef of familielid, in hoffelijkheid van het wangedrocht van dezen namiddag, want hij ontving de gevangenen met een paar "Schweinhunden ! Spitzbuben !" (Zwijnhonden, spitsboeven). En de reden dezer.... heuschheid ! Onze huurhouder had, daags voor de bezetting van Oostende door de

duitschers, met peerd en kar en vrouw en kinderen onze stad verlaten en was naar Duinkerke vertrokken. Evenals alle andere personen die met peerd en kar vertrokken, werden zijn peerd en zijne kar door de Belgische soldaten, voor den dienst des legers, afgenomen. Onze huurhouder gerocht toch heelhuids te Duinkerke en van daar te Londen. Alhoewel de Oostendsche uitgewekenen, en overigens al de Belgische vluchtelingen, het daar zeer wel stellen en niets anders te koop hebben dan het vleesch dat zij eten willen, kreeg onze huurhouder het heimwee : hij wilde naar Oostende terug om te zien hoe het met zijne zaken stond. Hij reisde dus naar Vlissingen en kreeg daar, mits betaling eener som van 8 ₣, een pas van den duitschen konsul. Met zijn makker stak hij de grens over... en werd te Zandvoorde, aan de deuren van Oostende dus, aangehouden, omdat hij zijn pas niet had doen afteekenen in de Kommandantur van Brugge. En dat was ook de reden der woede van den officier onzer Kommandantur ! Na veel vijven en zessen werden de 2 Oostendenaars losgelaten, doch zij waren... verlicht, elk van 50 ₣ !!!

Meineedigen, plundersaars, dieven, moordenaars, bullebakken, bavianen, zijn dat geene produkten der "deutsche kultur" ?

Zaterdag 28e November. -

VIJFENVEERTSTE DAG DER BEZETTING

Van 8 tot 10 ure gaf het muziek der mariniers eenen serenade aan de Kommandantur, in de Ooststraat. Volgens de eenen was het ter eere van eenen nieuwen plaatsbevelhebber, die benoemd was geworden, volgens de anderen, voor de Kroonprins die Oostende met eene bezoek... onteerde !! 't Was eigenlijk ter eer van den Hertog van Wurtemberg... die op zijn beurt kwam zien op hoeveel uren of... minuten de duitschers in Nieupoort konden geraken !!

Rond 9 ure worden 3 groote kanonnen Middelkerkewaarts opgezonden. Een kwartuurs nadien worden uit dezelfde richting 7 kleine snelvurende kanonnen, min of meer beschadigd, teruggebracht. Immers, het "bommelt" in de verte dat het plezierig is om hooren - wij zijn zoodanig het gebulder gewoon geworden dat het ons grieft wanneer een dag voorbij gaat zonder dat wij de stem der kanons hooren. Heden zal het "gebommel" bijzonder hevig zijn - en terwijl de Hertog van Wurtemberg, rond 10 1/2 ure, een bezoek brengen zal aan de gekwetsten van het "Hôtel des Thermes", zullen de slagen bijzonderlijk zwaar zijn. Men onderscheidt thans heel gemakkelijk de zware stem der kanonnen te Raversyde opgesteld.

Rond 10 ure vliegt eene "taube" boven de stad. Rond 11 ure komen, met karren, een 51 tal gekwetsten van den kant van Leffinghe af, terwijl een tram, opgepropt met mariniers, Nieupoortwaarts wordt gestuurd.

Met den trein van 11,32 vertrekken vele Fransche onderdanen, hier gevestigd, o.a. twee oudere zieke personen, die in rolstoelen moeten naar hun waggon gevoerd worden.

Intusschen heeft de muziek der mariniers plaats genomen op den hoek der H. Serruyslaan en Euphrosina Beernaertstraat om een "aubade" te geven aan den Hertog van Wurtemberg, die zijn intrek heeft genomen bij den welgekenden aannemer, M. Henri SMIS-VALCKE, nevens de ambulancie van het "Hotel des Thermes".

HIER ONTBREEKT HET VERVOLG

Kostelijke planten, rozen en bloemen versieren ingang, gelijkvloers en salons van het huis. Een prachtig banket wordt immers den Hertog aangeboden, en terwijl de fijnste spijzen en de lekkerste dranken te zijner eer en tot zielmis van zijn buikskén en dit der genoodigden zullen opgediend worden, terwijl het muziek uren lang het feest zal opluisteren, liggen nevens de deur ongelukkige slachtoffers van den onrechtvaardigen oorlog der moderne tijden op hun bed van smerte en pijnen te zuchten en te kermen, valt in 't Westen, kanonschot op kanonschot jeugdige levens wegmaaiend en gezonde lidmaten verbrijzelend - en ginds op het kerkhof woont een in tranen wegs meltende duitsche vader de ontgraving bij van zijn eenig kind, op 22 jarigen ouderdom gevallen als slachtoffer der heerschzucht van "Willem de Bloedhond !".

Doch om al die rampen, om al dit wee bekommeren zich de "Deutsche Culturisten" niet die hunne voetjes onder de tafel van den hertog van Wurtemberg steken ! Zij eten goed, zij drinken fel, zij rooken hard... wat maakt hun al het overige ?

Rond 5 ure verzwakt het geschot in de verte, om later in den avond, rond 10 ure n.l. te hernemen en heel de nacht doorgedreven te worden.

* * *

Als gevolg op de vergadering Maandag te Zeebrugge gehouden vertrok Donderdag morgen uit Oostende in bestemming van Holland, M. MOREAUX, schepen, alsook de heeren afgeveerdigden van Blankenberghe, Heyst en Wenduïne. De reis werd gedaan in de auto van stad (men weet dat bij het begin van den oorlog de stad een auto opeischte voor den policiedienst) de genaamde VOGELAERE was chauffeur. M. MOREAUX had 132.000 F op zak, som voortkomende van het wisselen van Belgisch geld voor stedelijke bons; met die som zou hij in Holland levensmiddelen voor de stad Oostende aangekocht hebben. De chauffeur VOGELAERE is nu heden in Oostende teruggekeerd en heeft het volgende verteld :

"Wij vertrokken Donderdag om 5 ure van den morgen zonder eten of drinken, de meid van Dr. MOREAUX zich overslapen hebbende. Ik had een jas en eene muts van politieagent aan om des te gemakkelijker te kunnen door geraken. M. MOREAUX had, wel is waar, zijn paspoort geheel in regel, doch twee voorzorgen zijn meer dan eene !

Wij reden tot aan Brugge en er werd besloten te gaan ontbijten in het hôtel "Du Panier d'Or", op de Groote Markt. Daar gekomen wilde Dr. MOREAUX hebben dat ik met hem en de 3 afgeveerdigden het ontbijt nam, doch ik weigerde, zeggend een stuk uit den vuist te eten en intusschen de auto, die beslijkt was, te kuischen. Zoo gezegd, zoo gedaan : ik trok mijn politiejas uit en ging aan 't schrobben... Opeens werd ik opgeschrikt door een luid : "Halt". Het was een duitsche officier, vergezeld van 2 soldaten, die mij seffens vroeg wat ik daar deed. Ik leidde hen binnen bij Dr. MOREAUX en de afgeveerdigden die juist aan tafel gingen. Men gunde hen de tijd om een slok koffij te nemen en voort moesten wij allen naar de Kommandantur. De 3 afgeveerdigden werden eerst langdurig onderhoord en daarna Dr. MOREAUX. Deze laatste werd bij 't einde van de ondervraging vrij onzacht behandeld door de duitschers. Wat mij betreft, na geheel en gansch afgetast te zijn geworden, kreeg ik... een schop in 't kruis van mijner broek... en werd dan met mijne reisgezellen naar 't Pandereitje gedaan. Daar werd ik in eene cel opgesloten en bleef daar tot den Vrijdag middag, zonder eten of drinken. Dan werd ik losgelaten, evenals Dr. MOREAUX, die sedert den Donderdag morgen, niets meer over de lippen gekregen had.

p.v.b.a A. & Y. MONBALLIU

Jozef II straat 25, OOSTENDE

Tel. 059 - 70 21 13

VERKOOP en HERSTELDIENST - ONDERHOUD

Schrijfmachines - Elektronische rekenmachines - Bureelmeubelen

P R O M O T I E V E R K O O P

Te koop aan de balie van het Heemmuseum

Ostendiana III + IV + V aan 1.000 Fr

i.p.v. 1.650 Fr

Nu kopen - een enige gelegenheid !!!

Begravenissen
Crematies

NUYTTEN

Inzake rouw
gaat het om diskretie, takt.
Binnen een beperkte tijd dienen moeilijke,
vaak pijnlijke beslissingen genomen.
Dit vereist ervaring, een gedegen uitrusting
en ook iets bijzonders menselijks,
de juiste toon.

Voor dit alles kan u bij Nuytten terecht.
Begravenissen, crematies, rouwtransporten,
tegen sociale prijzen.
Nuytten is uw steun in droevige dagen.

Tel. 059/80 15 53 & 70 32 78
Torhoutsesteenweg 88
Petit-Paris - Oostende

